

:: harmonia praktyczna :: wzory do grania ::

Wszystkie ćwiczenia (tzw. wzory) podane są jedynie przykładowo, tak aby adept szlachetnej sztuki harmonicznej, odwołując się do własnej inteligencji, mógł każde zagadnienie rozwinąć sam lub posilając się, przykładowo, wykonywanym repertuarem.

Autorzy: A.K. = Andrzej Koszewski, M.P. = Maria Pokrzywińska; P.S. = Piotr Stefaniszyn; E.T. = Ernst Tittel; F.W. = Franciszek Wesołowski, P.W. = Paul Wolter

ĆWICZENIA PRZYGOTOWAWCZE

Jeśli nie wskazano inaczej, ćwiczyć w tonacjach dur i moll przynajmniej do trzech znaków przykluczowych włącznie.

- 1 Budowanie trójdźwięków każdego trybu przez dokładanie kolejnych składników, w górę i w dół, od każdego klawisza.

The first system of musical notation for 'Wielki Rytm' consists of two measures. The first measure is marked with a '+' and 'prawa ręka' (right hand) above the staff and 'lewa ręka' (left hand) below the staff. The second measure is marked with an 'O' and 'prawa ręka' above the staff. The notation includes various rhythmic values and accidentals, with a double bar line and a repeat sign at the end of the system.

Określanie funkcji w różnych tonacjach trójdźwięków dur i moll budowanych od białych klawiszy.

- 2 Rozłożone trójdźwięki główne (triada harmoniczna) w tonacjach dur i moll. Szukać innych ciekawych wariantów rytmicznych.

- 3 Triada harmoniczna z powtarzaniem akordu we wszystkich pozycjach.

(sk.) (rozl.) ★

C/c: T 3> 5 S 3> 5 D 3> 5 T C/c: T 3> 5 S 3> 5 D 3> 5 T

ŁĄCZENIE ŚCISŁE

Funkcje główne w progresji.

4 (sk.)

5 (rozl.)

A/a: (°)T D G/g: F: e: D/d: C/c: F: D T G: A: B: C: D:

[illegible]

8 (sk.) 9 ★

C: T S D: E: F: G: A: B: C: T S Des: D: Es:

10 (sk.) 11

C/c: ^(o)S D D/d: e: F: G/g: A/a: B: D/d: ^(o)S D C/c: B: a: G/g: F: e:

12 Łączenia kwintowe z płynną zmianą pozycji akordu.

C/c: ^(o)T ^(o)S ^(o)T 3(>) 5 ^(o)T ^(o)S ^(o)T 3(>) 5 ^(o)T ^(o)S ^(o)T 3(>) 5 ^(o)T ^(o)S ^(o)T 3(>) 5 (A.K.)

C/c: ^(o)T D ^(o)T 3(>) 5 ^(o)T D ^(o)T 3(>) 5 ^(o)T D ^(o)T 3(>) 5 ^(o)T D ^(o)T 3(>) 5 (A.K.)

Elementarne zwroty kadencyjne w tonacjach dur i moll:

13 pozycja prymy (ma zdecydowane brzmienie) pozycja tercji (najbardziej melodyjna) pozycja kwinty (mało zdecydowane brzmienie)

C/c: ^(o)T ^(o)S D ^(o)T prymy S i D zawsze w tej samej oktawie!

14

C/c: ^(o)T D ^(o)T ^(o)S D ^(o)T ^(o)T D ^(o)T ^(o)S D ^(o)T C/c: ^(o)T D ^(o)T ^(o)S D ^(o)T

ŁĄCZENIE SWOBODNE

15 (sk.) 16 (rozl.)

C/c: ^(o)T D D/d: e: F: G/g: A/a: B: C/c: ^(o)T D D/d: e: F: G/g: A/a: B:

17 (sk.) 18

C/c: D ^(o)T ₅ C/c: D ^(o)T ₅ C/c: ^(o)T D ^(o)T D/d: e: F: G/g: A/a: B:

19 20

C: T S D T C: D T D T S T S D T

KADENCJE

27 kadencja wielka doskonała rozszerzona — **punkt wyjścia wszystkich następnych ćwiczeń praktycznych:**
rozwiązywać w dur i moll, z każdą poznaną formą **D**: sześć-cztery, septymową, nonową, pełną, niepełną, ściśle, swobodnie, chopinowską itp.

C/c: (o) T (o) S D₄6(>) .+ (o) T

DOMINANTA SEPTYMOWA

34 ★

35

Chords: D^7_3 T Des: D: C: D^7_3 T H: B:

Chords: C/c: $(\circ)T$ D^7_5 $(\circ)T$ D $(\circ)T$ $(\circ)S$ D^6_4 .+. $(\circ)T$ D^7_5 $(\circ)T$ $3(>)$ $(\circ)S$.6. D^7 $(\circ)T_{-5}$

AKORD CHOPINOWSKI

36 akord chopinowski: osiągnięcie akordu chopinowskiego: 37 akord chopinowski w progresji: (P.S.)

Chords: C/c: D^7_5 $6(>)$ $(\circ)T$ C/c: D D^7 D^7_5 $6(>)$ $(\circ)T$ C/c: D D^7_5 $6(\circ)T$

1) B/b: As/as: Fis/fis: E/e: D/d: C/c:
2) A/a: G/g: F/f: Es/es: Des/cis: H/h:

FUNKCJE GŁÓWNE W ODMIANACH MAJORU I MINORU

38 wyeksponowana tercja °S w sopranie (używać każdej znanej formy D): podobne akordy — bardziej melodyjny sopran:

Chords: T °S T T °S D T T S °S D T T S °S D^8-7 T

39 płynna melodia sopranowa osiągnięta odpowiednim doborem poznanych akordów: (P.S.)

Chords: T S °S D^8-7 T D^7_5 T $(\circ)T$ D^7_3 $(\circ)T$ S $(\circ)T$ +S D $(\circ)T$ D^7_5 $(\circ)T$

40 (F.W.) 41 (P.S.)

Chords: a: °T +S D °T °D °S D^6_4 .+. °T +S °T °T +S °D °T $8-7$ +S °D °T $7-6-5$ $5-4-3$

42 (A.K.)

Chords: a: °T °D °T +S °D 6_4-5_3 °T 3_3 °D 7_3 $(\circ)T$ +S D^6_4 6_4-5_3 °T

C/c: D⁹(>) ^(o)T C/c: D⁹(>) ^(o)T C/c: D⁹(>) ^(o)T C/c: D⁹(>) ^(o)T C/c: D⁹(>) ^(o)T C/c: D⁹(>) ^(o)T

C/c: S D T C/c: S D⁷ T C/c: S D⁹(>) T C/c: S D⁹> T

D⁹ BEZ PRYMY

The first system of the musical score for 'The Rose Tree' is written on a single staff. It begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, and then a half note F4. The next measure contains a quarter note E4 and a half note D4. The third measure has a quarter note C4 and a half note B3. The fourth measure consists of a quarter note A3 and a half note G3. The fifth measure features a quarter note F3 and a half note E3. The sixth measure has a quarter note D3 and a half note C3. The seventh measure contains a quarter note B2 and a half note A2. The eighth measure has a quarter note G2 and a half note F2. The ninth measure features a quarter note E2 and a half note D2. The tenth measure has a quarter note C2 and a half note B1. The eleventh measure contains a quarter note A1 and a half note G1. The twelfth measure has a quarter note F1 and a half note E1. The thirteenth measure features a quarter note D1 and a half note C1. The fourteenth measure has a quarter note B0 and a half note A0. The fifteenth measure contains a quarter note G0 and a half note F0. The sixteenth measure has a quarter note E0 and a half note D0. The seventeenth measure features a quarter note C0 and a half note B0. The eighteenth measure has a quarter note A0 and a half note G0. The nineteenth measure contains a quarter note F0 and a half note E0. The twentieth measure has a quarter note D0 and a half note C0. The system ends with a double bar line.

The Rose Tree

G major

3/4

Key signature: one sharp (F#)

Time signature: common time (C)

Measure 1: G4 (quarter), A4 (quarter), B4 (quarter)

Measure 2: C5 (quarter), B4 (quarter), A4 (quarter)

Measure 3: G4 (quarter), F#4 (quarter), E4 (quarter)

Measure 4: D4 (half), C4 (half)

Measure 5: B3 (half), A3 (half)

Measure 6: G3 (half), F#3 (half), E3 (half)

Fingering and articulation: 3 1 1 (o) T, 3 1 1 (o) T, 3 1 1 (o) T, D 9 > ° T, D 9 7 1 3 T, D 1 a / > 5 (o) T

moderato

a: $^{\circ}T_{VI}$ $^{\circ}S^{6-5}$ D $.7$ $^{\circ}T^{6>-5}$ $D7^{4-3}$ T^{2-1} $+S^{8-7}$ D $.9: \text{-- } 8 \text{ -- } 7$

$\circ T$ z dźwiękami obcymi, które tworzą akordy przejściowe: $(D^9>)$ $\circ S_\xi$ $\circ T$ $\circ T^4 - 3> \substack{4 - 3 \\ 2 - 1}$ $\circ S^6_\xi$ $\circ T$

PROGRESJE

50 *łączenie ścisłe*

G C a d h zm.

D T VI II VII

51 *łączenie ścisłe*

G C F h zm. e

D T IV VII III

52 *łączenie swobodne*

G C a d h zm.

D T VI II VII

53 (A.K.)

C G a e F

T D₃ VI III IV

54

d G C e a d F

II V I III VI II IV

55 (P.S.)

e F G F G a G

III IV V IV V VI V

TRÓJDŹWIEKI POBOCZNE

akord II stopnia

kadencja neapolitańska:

rozwiązywać w dur i moll, z każdą poznaną formą D: pełną, niepełną, ściśle, swobodnie, sześć-cztery, septymową, nonową, chopinowską itp.

kadencja neapolitańska w progresji:

56

57 Des G C C₇ Fis H Ces (M.P.)

5 = 5

(^o) T °S_{III} D₄^{6(>)} .+ .(^o) T C: (^o) T °S_{III} D₄^{6(>)} .+ .(^o) T C: (^o) T °S_{III} C: °S_{III} D T H: B: A: As: G: Ges: F: E: Es: D: Des:

S_{II}, jako zamiennik S, bardzo płynnie łączy się z D:

58

d G⁷ c F⁷ b

C: S_{II}₈₋₇ D⁷₃ B: As: Fis: E: D:

59 (M.P.)

d "C" G⁷ C

S_{II} D₄⁶ D₇ T₃₋₂₋₁⁵⁻⁴⁻³

akord III stopnia

kadencje eolskie (w moll):

kadencja eolska w progresji:

60

61

Es c F d G

c: °D_{III} °T d: e:

akord VI stopnia

62 kadencja zwodnicza (w dur i w moll):

63 dopełnienie kadencji zwodniczej (doprowadzenie do T)

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

62: D^7 ${}^{(0)}T_{VI(\downarrow)}$ D^7_3 ${}^{(0)}T_{VI(\downarrow)}$ D^7_5 ${}^{(0)}T_{VI(\downarrow)}$ D^7 T_{VI} S_{II} D^7 T D^7 ${}^{(0)}T_{VI\downarrow}$ ${}^{(0)}S$ T

64: $C: D^{8-7} T_{VI}$ $B: As:$ $c: D^{8-7} {}^{(0)}T_{VI}$ $d: A^7$ $e: H^7$

66: $E: D^7 T_{VI}$ $E: D^7 T_{VI}$ $C: D^7 {}^{(0)}T_{VI\downarrow}$ $D: D^7$ $E: D^7$

68: $c: {}^{(0)}T$ ${}^{(0)}T_{VI}$ ${}^{(0)}S_{II}$ D ${}^{(0)}T$ $c: {}^{(0)}T$ ${}^{(0)}T_{VI}$ ${}^{(0)}S$ D ${}^{(0)}T$ $c: {}^{(0)}T$ ${}^{(0)}T_{VI}$ ${}^{(0)}S$ ${}^{(0)}S_{II}$ D ${}^{(0)}T$

71: $C: T$ T_{VI} S_{II} D T_{III} S_3 D_{VII} T_3 D^6_4 ${}^{+7}$ T

72: $C: T$ D T_{VI} T_{III} S_{II} D^6_4 ${}^{+7}$ T

73: $C: T$ D ${}^{+7}$ T_{VI} S_{II} D^9 T D ${}^{(0)}T$ D ${}^{+7}$ ${}^{(0)}T_{VI\downarrow}$ ${}^{(0)}S_{II}$ $D^9_{>}$ T

ćwiczenia z akordami na wszystkich stopniach

Realizować akordy odczytując je z zapisu funkcyjnego (a nie z nut); następnie transponować do innych (łatwych) tonacji.

68

69

70

71

72

73

68: $c: {}^{(0)}T$ ${}^{(0)}T_{VI}$ ${}^{(0)}S_{II}$ D ${}^{(0)}T$ $c: {}^{(0)}T$ ${}^{(0)}T_{VI}$ ${}^{(0)}S$ D ${}^{(0)}T$ $c: {}^{(0)}T$ ${}^{(0)}T_{VI}$ ${}^{(0)}S$ ${}^{(0)}S_{II}$ D ${}^{(0)}T$

71: $C: T$ T_{VI} S_{II} D T_{III} S_3 D_{VII} T_3 D^6_4 ${}^{+7}$ T

72: $C: T$ D T_{VI} T_{III} S_{II} D^6_4 ${}^{+7}$ T

73: $C: T$ D ${}^{+7}$ T_{VI} S_{II} D^9 T D ${}^{(0)}T$ D ${}^{+7}$ ${}^{(0)}T_{VI\downarrow}$ ${}^{(0)}S_{II}$ $D^9_{>}$ T

BAS CYFROWANY

Proste ćwiczenia praktyczne: realizować przy fortepianie bez podpisywania funkcji.

Jeśli brakuje odpowiedniego oznaczenia, szukać optymalnej pozycji dla pierwszego akordu.

(Antoni Chlondowski)

74 75 76 77

78 79 80

81 82 83 84

85 86 87

(Helena Dorabalska)

88 89 90 91

92 93

94

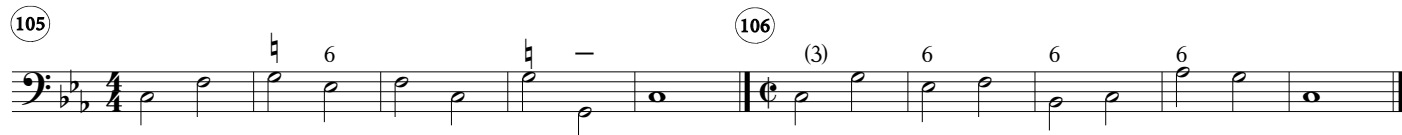
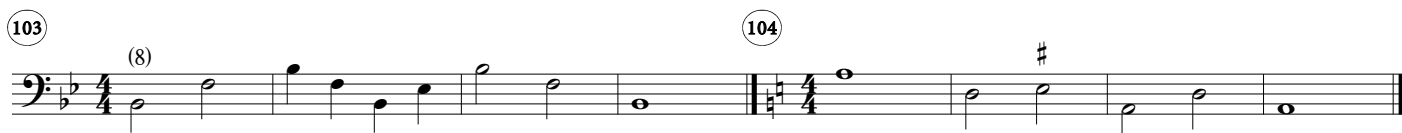
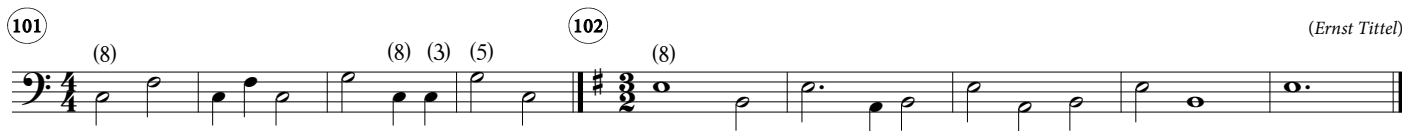
95

96

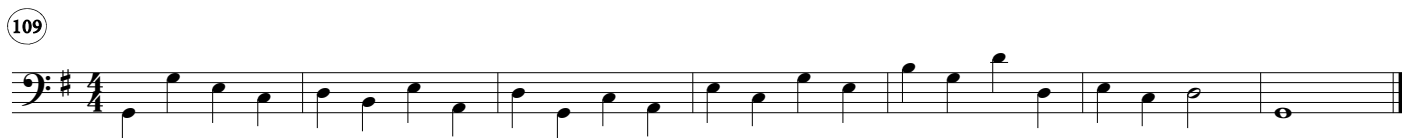
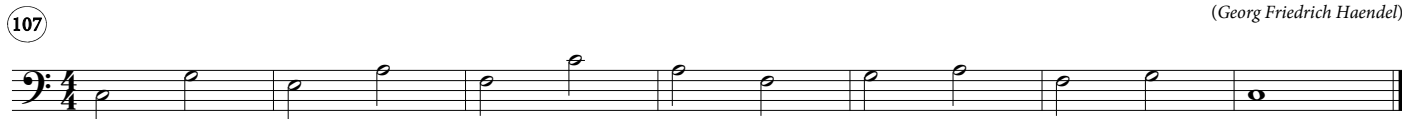
97 98

99 100

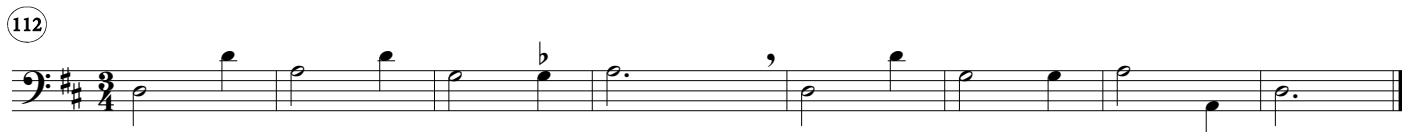
(Ernst Tittel)

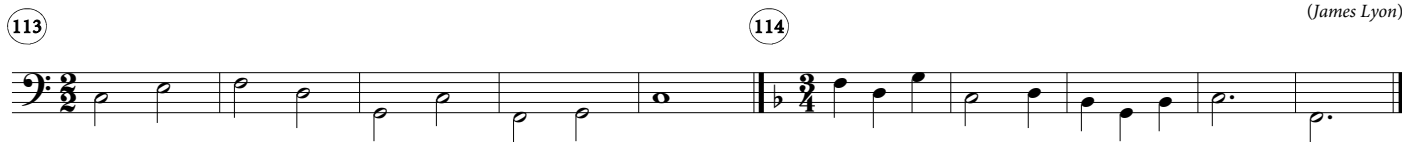
(Georg Friedrich Haendel)

(Franciszek Wesolowski)

(James Lyon)

(Carlo Pedron)

